

1. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΔΩΡΗΜΑΤΟΣ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/10/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/10/2024

Σελίδα: 1

1. Η ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΔΩΡΗΜΑΤΟΣ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 13/10/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 13/10/2024

Σελίδα: 35

Η ηθική του φιλοδώρηματος

Του ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ

Η πρόσφατη ετυμολογία του Αρείου Πάγου ότι το φιλοδώρημα είναι μέρος του μισθού, και άρα θα πρέπει να υπόκειται σε φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, εγείρει διάφορα ζητήματα: φορολογικής πολιτικής, ρύθμισης της αγοράς εργασίας, ακόμη και ηθών και εθίμων. Ας δούμε μερικά από αυτά.

Η φορολόγηση όλων των εισοδημάτων, ανεξαρτήτως πηγής, με ενιαίο τρόπο αποτελεί καλή πρακτική, αφού καθιστά ατελέσφορα διάφορα τερτίπια φοροαποφυγής, ενώ επίσης εγγυάται την ορθή εφαρμογή της φορολογικής κλίμακας που επιλέγει ο νομοθέτης. Αυτή όμως η καλή πρακτική συχνά παραβιάζεται. Σε πολλές χώρες, κάποια εισοδήματα φορολογούνται με διαφορετικά, ευνοϊκότερα κλίμακα από ό,τι οι αμοιβές μισθωτής εργασίας. Στην Ελλάδα, αυτή η (κακή) πρακτική εφαρμόζεται ευρύτατα, στα εισοδήματα από μερίσματα, τόκους, αδιανέμητα κέρδη, ακίνητη περιουσία κ.ά. Επιπλέον, οι αγρότες απαλλάσσονται από τη φορολογία εισοδήματος ή περίπου, οι ελεύθεροι επαγγελματίες νομίμως καταβάλλουν χαμηλότερες ασφαλιστικές εισφορές – όσο για τους δικαστές, με απόφαση του διαβόητου μισθοδικείου (που απαρτίζεται από καθηγητές Νομικής και... δικαστές), το

25% των αποδοχών τους απαλλάσσεται από τη φορολόγηση.

Στον δημόσιο τομέα, ευδοκιοούν τα παντός είδους επιδόματα, από τα αλήστου μνήμης «προθέρμανσης αυτοκινήτου» (ΟΤΕ), «πλουσίματος χειρών (ΟΣΕ), «έγκαιρης προσέλευσης» (ΕΘΕΛ), «αποτελεσματικότερης διεκπεραίωσης υποθέσεων» (υπουργείο Δικαιοσύνης) έως το «επίδομα βιβλιοθήκης», που καταβάλλεται ακόμη στους πανεπιστημιακούς. Όλα αυτά επινοήθηκαν ακριβώς για να μη φορολογούνται (και να μην υπολογίζονται για τη σύνταξη ή, παλαιότερα, στην τιμαριθμική αναπροσαρμογή). Όταν όμως η απόκλιση από τον κανόνα γίνεται η ίδια κανόνας, η επίκλησή του για τη φορολόγηση των φιλοδορημάτων μοιάζει με κακόγουστο αστείο.

Για να φορολογηθεί ωστόσο το φιλοδώρημα θα πρέπει πρώτα να αποδίδεται στους εργαζομένους, πράγμα που, όπως εμμέσως παραδέχθηκε ο αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας Εστιάτορων, κληθείς να σχολιάσει την απόφαση του Αρείου Πάγου, συχνά δεν συμβαίνει (ο κ. Κουράσης μίλησε για «εύκολη παράβαση»).

Προφανώς, το πρόβλημα έχει προκύψει από τη σταδιακή υποχώρηση των πληρωμών με μετρητά, καθώς και από τη διασύνδεση των POS με τι-

ταμειακές μηχανές. Παλιά όλα τα «πουρμπουάρ» πήγαιναν σε έναν κουμπαρά, το περιεχόμενο του οποίου μοιραζόταν στους σερβιτόρους στο τέλος της βάρδιας. Τώρα ο πελάτης πρέπει να επιλέξει εάν δέχεται να κρεωθεί ένα επιπλέον 10% για φιλοδώρημα, το οποίο ίσως στο τέλος καταβληθεί στους σερβιτόρους, ίσως όχι.

Ο υπογράφων αισθάνεται πάντοτε αμήχανο όταν πρέπει να επιλέξει πόσο φιλοδώρημα θα αφήσει. Βρίσκει όλο αυτό κάπως υποτιμητικό για τον εργαζόμενο που τον εξυπηρέτησε. Γι' αυτό θα προτιμούσε σαφείς κανόνες («φιλοδώρημα = +x% επί του λογαριασμού») ή, ακόμη καλύτερα, την πλήρη κατάργηση αυτής της κάπως απροχαιωμένης συνήθειας. Και γι' αυτό είναι ευτυχής που ζει σε μια πόλη όπου κανείς δεν δίνει –ούτε περιμένει– φιλοδώρημα.

Πράγματι, το savoir faire του φιλοδώρηματος διαφέρει σημαντικά ανά τον κόσμο. Στις ΗΠΑ, ο πελάτης που δεν θα αφήσει φιλοδώρημα ίσο με 15% ή 20% του λογαριασμού θεωρείται απίστευτα αγενής ή αυστηρός κριτής της εξυπηρέτησής του. Γι' αυτό άλλωστε οι απανταχού φιλελεύθεροι λατρεύουν τα φιλοδώρηματα ως μέθοδο αποκεντρωμένης αξιολόγησης και συνακόλουθης κατανομής πόρων. Η κακή εξυπηρέτηση,

όμως, συνήθως οφείλεται στην κακή οργάνωση του εστιατορίου, οπότε μου φαίνεται άδικο να την πληρώνει ο σερβιτόρος. Από την άλλη, η προσδοκία φιλοδώρηματος κρατάει χαμηλά τους μισθούς. Ο νομοθέτης των ΗΠΑ προβλέπει χαμηλότερο ομοσπονδιακό κατώτατο μισθό για την κατηγορία «tipped employees»: 2,13 δολάρια την ώρα αντί για 7,25.

Αντιθέτως, στην Ιαπωνία το φιλοδώρημα θεωρείται προσβλητικό. Τείνω να συμφωνήσω με τους Ιάπωνες (και με τους Μιλανέζους). Όχι μόνο λόγω αμηχανίας. Αλλά και επειδή, ως πανεπιστημιακός, θα φρίκαρα αν κάποιος φοιτητής μου έλεγε «ωραίο το μάθημά σου, πάρε 10 ευρώ να πεις ένα ποτό από εμένα». Όλοι οι συνάδελφοί μου σε όλο τον κόσμο το ίδιο θα ένιωθαν. Βέβαια, άλλα «ευγενή επαγγέλματα» στη χώρα μας δεν φαίνεται να έχουν παρόμοιες αναστολές: π.χ. οι γιατροί, όπου το «φακελάκι» είναι συχνά τετραψήφιο. Αλλά αυτά είναι άλλη ιστορία.

Ο κ. Μάνος Μασσαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Παρατηρητηρίου Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του [ΕΛΙΑΜΕΠ](#).

• Σχετικό ρεπορτάζ, Οικονομική Κ, σελ. 2